

ИСТРАЖИВАЊЕ О МАЛОЛЕТНОМ ЛИЦУ ПРЕМА КОМЕ ЈЕ ПРАВНОСНАЖНО ЗАВРШЕН КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕД ВЕЋЕМ

ПРАВНИ ОСНОВ

У складу са Законом о званичној статистици „Службени гласник РС“, бр. 104/09, од 16.12.2009. године, и Уредбом о утврђивању појединих статистичких истраживања „Службени гласник РС“, бр.110/09, од 28.12.2009. године, Републички завод за статистику спроводи истраживање:

- О малолетном лицу према коме је правноснажно завршен кривични поступак пред већем (СК-4)

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Циљ овог истраживања је прикупљање података о оптуженим (поднет предлог већу за малолетнике за изрицање казне, односно васпитне мере) и осуђеним (изречена санкција – малолетнички затвор или васпитна мера) малолетним учиниоцима кривичних дела.

Подаци прикупљени овим истраживањима пружају обавештења о учиниоцу, о кривичном делу, о процесним фазама кроз податке о окончању поступка, о изреченим санкцијама, о породичним приликама, о оштећеним (жртвама) и трајању поступка.

Извештајне јединице, јединице посматрања

Извештајне јединице које попуњавају и достављају статистичке обрасце су: надлежни виши судови.

Образац СК-4 – *Ујидник за малолетно лице према коме је правноснажно завршен кривични поступак пред већем* попуњава се у вишем суду када је председник већа/судија у спису констатовао правноснажност одлуке којом је: обустављен поступак пред већем, донета одлука о примени мере безбедности без изрицања санкције или одлука о изрицању санкције – малолетнички затвор/васпитна мера.

Јединица посматрања је малолетни учинилац кривичног дела (малолетник), било као извршилац, било као саизвршилац, било као подстрекач, било као помагач.

Као малолетни учиниоци кривичних дела сматрају се лица која су у време извршења кривичног дела имала навршених 14 година живота, а нису навршила 18 година, према којима је поднет предлог за изрицање казне–мере, кривични поступак пред већем за малолетнике обустављен, изречена мера безбедности без изрицања казне или према којима су изречене санкције.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година. Млађем малолетнику могу се изрећи само васпитне мере.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година. Старијем малолетнику могу се изрећи васпитне мере, а изузетно може се изрећи и казна малолетничког затвора.

Обухват истраживања

Статистичким истраживањима обухватају се сви оптужени и осуђени малолетни учиниоци кривичних дела према којима је правноснажно завршен кривични поступак пред већем.

Истраживањима је обухваћено кривично законодавство, при чему се подразумевају све кривично-правне одредбе садржане у законима. Исто тако, обухваћен је поступак свих надлежних виших суда.

Метод, време и извори за прикупљање података

Време посматрања је календарска година. Периодика истраживања је годишња, с тим да се подаци прикупљају месечно. Метод прикупљања података је извештајни и спроводи се путем образаца СК-4. Попуњавање образаца врши се у моменту окончања поступка. Основни извори из којих се преузимају подаци су правноснажне пресуде – решења суда.

Републички завод за статистику прописује методологију за спровођење истраживања; праве се обрасци и методолошка упутства и достављају извештајним јединицама (надлежним вишим судовима). Попуњени обрасци враћају се Републичком заводу за статистику, где се врши контрола обухвата и тачности података, обавља се шифрирање, унос слогова података, логичка и рачунска контрола. На крају се објављују резултати истраживања.

Обавеза заштите индивидуалних података

Подаци добијени од виших судова о оптуженим и осуђеним малолетним учиниоцима кривичних дела, представљају службену тајну и не могу се појединачно објављивати. Корисницима могу бити доступни само подаци агрегирани на одређеним класификационим нивоима.

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено. Нема кривичног дела уколико је искључена противправност или кривица, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом (члан 14. Кривичног законика Републике Србије).

Веће за малолетнике чине један судија за малолетнике и двоје судија поротника. Када прими предлог јавног тужиоца за малолетнике за изрицање кривичне санкције, судија за малолетнике заказује седницу већа или главни претрес.

Казна малолетничког затвора и заводске мере могу се изрећи само по одржаном главном претресу. Седници већа и главном претресу присуствују малолетник, његови родитељи, усвојилац, односно старалац, јавни тужилац за малолетнике, бранилац и представник органа старатељства.

По завршетку поступка, веће за малолетнике решењем обуставља поступак или изриче кривичну санкцију.

Веће доноси решење када изриче васпитну меру малолетнику а пресуду када се малолетнику изриче казна малолетничког затвора.

Под појмом „ошћужено малолетно лице“ подразумева се малолетник према коме је поднет предлог већу за малолетнике за изрицање казне, односно васпитне мере, те је поступак пред већем завршен одлуком којом је: обустављен поступак пред већем, изречена мера безбедности без изрицања санкције, или изречен малолетнички затвор или васпитна мера.

Као „осуђено малолетно лице“ сматра се малолетни учинилац кривичног дела према коме је изречена санкција – малолетнички затвор или васпитна мера.

Ако је више лица учествовало у извршењу једног кривичног дела, сваки учесник се сматра јединицом посматрања, те се дело евидентира као обележје сваког учиниоца – саучесника, а одговором на посебно питање у обрасцу утврђује се да ли се ради о саучесништву или не.

Ако је малолетно лице учинило више кривичних дела у стицају, као обележје учиниоца прати се само најтеже кривично дело, док се остала дела сумарно приказују.

Подаци о личним својствима малолетног учиниоца кривичног дела односе се на лична обележја која је малолетник имао у време извршења кривичног дела.

Подаци о кривичном делу: назив дела, члан, став, тачка и веза с другим кривичним делима примењеног кривичног закона прикупљају се на основу одлуке/решења или пресуде суда и детаљно се обрађују.

Малолетницима за учињена кривична дела могу се изрећи кривичне санкције: васпитне мере и казна малолетничког затвора. Млађим малолетницима могу се изрећи само васпитне мере.

Васпитне мере су:

- мере упозорења и усмеравања,
- мере појачаног надзора,
- заводске мере.

Казна малолетничког затвора изриче се само старијем малолетнику који је учинио кривично дело за које је законом прописана казна затвора тежа од пет година, и ако због високог степена кривице, природе и тежине кривичног дела не би било оправдано изрећи васпитну меру.

Малолетнички затвор не може бити краћи од шест месеци ни дужи од пет година, а изриче се на пуне године и месеце. За кривично дело за које је прописана казна затвора од двадесет година, или тежа казна, или у случају стицаја најмање два кривична дела за које је прописана казна затвора тежа од десет година, малолетнички затвор се може изрећи у трајању од десет година.

Називи *виших* судова дати су према Закону о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва.

Ниво репрезентативности података

Подаци о криминалитету малолетних лица под називом „Оптужења и осуде“ добијени су на основу статистичког истраживања спроведеног путем обрасца СК-4 и објављују се на нивоу Републике Србије, централне Србије и АП Војводине. Поједини подаци приказују се на нивоу вишег суда.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

У оквиру Статистике европске уније/Евростата дефинисана је тема „Криминал и кривично правосуђе“, али не постоје заједнички методолошки основи за ову област. Повремено се дефинишу поједини индикатори за које је потребно обезбедити податке.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У реализацији овог истраживања учествују запослени у Групи за правосудну и родну статистику РЗС, као и запослени у 5 подручних одељења на територији АП Војводине Републичког завода за статистику.

У Заводу се прописује комплетна методологија за спровођење истраживања, врши се израда и ажурирање неопходних методолошких инструмената (образац, упутство за попуњавање).

Они се достављају извештајним јединицама (надлежним судовима). Поред тога, Завод обавља и контролу обухвата и тачности података, шифрирање, унос слогова података, логичку и рачунску контролу истих. Завршна фаза је објављивање резултата истраживања.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања, укључујући и публиковање

- У РЗС-у, у децембру, припрема се и штампа образац СК-4, за све извештајне јединице на територији Србије за наредну годину;
- Крајем децембра и почетком јануара врши се дистрибуција образаца извештајним јединицама;
- Рок за достављање података за претходну годину за АП Војводину је до 1. априла текуће године;
- Рок за унос података за централну Србију (у РЗС-у) је 1. мај текуће године;
- Први резултати истраживања објављују се у Саопштењу, а рок за њихову објаву је 30. јун;
- Подаци у Билтену објављују се крајем децембра.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник

За ово истраживање направљен је образац СК-4 Упитник за малолетно лице, према коме је правноснажно завршен кривични поступак пред већем, и садржи податке:

- **о малолетном лицу:** презиме и име, пол, датум рођења, општина становања, радни статус, национална припадност, држављанство, школска спрема, саучесништво, притвор и мере у току припремног поступка;
- **о кривичном делу:** законски назив кривичног дела, примењени закон, да ли је кривичним делом оштећена имовина, покушај, година извршења дела, општина извршења дела, стицај, број дела у стицају;
- **о њосџуџку:** ко је поднео пријаву и како, врста одлуке и разлози;
- **о изреченим санкџама;**
- **о њородичним њриликама;**
- **о ошџећеним (жрџвама);**
- **о џрајању њосџуџка:** датум подношења пријаве, датум покретања припремног поступка и датум доношења одлуке.

Упутство за попуњавање упитника

Детаљно упутство за попуњавање обрасца налази се у методолошком материјалу (СЗС), скраћена верзија упутства (на 4 стране) повремено се доставља извештајним јединицама уз обрасце СК-4.

Списак номенклатура и класификаџа у истраживању

За ово истраживање користи се Класификаџа кривичних дела, коју је прописао РЗС, која обухвата свако кривично дело предвиђено Кривичним законом Србије. Класификаџа је објављена у штампаној верзији, као и на веб сајту Републичког завода за статистику.

Методологија и методолошки материјали раније су били објављивани у Савезном заводу за статистику у оквиру публикаџије „Методолошки материјали“.

Списак публикаџа

Подаци се обављују:

- на веб сајту Завода,
- у редовним публикаџама: Саопштење, Билтен, Статистички годишњак, Статистички календар, као и у осталим пригодним публикаџама.

За додатна објашњења и информације обратити се на телефон: 011-241-2922, локал 298.